Oak Street
UNCLASSIFIED

530 — 30 f

SOFOKLIS

ANTIGONA

TRAGEDIJA. VERTĖ J. Š.

PREKĖ 30 KAP.
IŠLEISTA P. NĖRIO
KAŠTAIS. 1903 M.

SOFOKLIS

ANTIGONA

TRAGEDIJA. VERTĖ J. Š.

PREKĖ 30 KAP.
IŠLEISTA P. NĖRIO
KAŠTAIS. 1903 M.

GIFT OF
VINCAS AND EMILIJA RASTENIS

PRAKALBA.

Sofoklis, turtingų tėvų sūnus, kilimo iš miestelio Kolono, arti Atenų. Jis gyveno V. amž. prieš Kr. gim. Tai buvo vienas iš garsiausių savo laike grekų dramaturgas. Jis kartu su Eschiliu ir Euripidu patiesė puikų pamatą tragedijoms.

Sofoklis yra parašęs daugiaus, kaip 100 tragedijų. Tačiau ne visos jos iki mūsų laikų teužsilaikė; iš jų tik vos 7 teišliko, k. a.: „Antigona“, „Edipas viešpats“, „Edipas Kolone“, „Ajaksas“ ir k.

Sofoklio tragedijos dėlei savo kalbos puikumo, taikaus sustatymo ir nuodugnaus pažinimo žmogaus širdies yra skaitomos per geriausias.

„Antigona“ — tai 32-tas veikalas, kaip sako, paeiliui garsaus grekų dramaturgo. Kada ji tapo pirmą kartą parodyta teatre, gerai nėra žinoma, tik tiek spėja, juog ne vėliaus 441 m. prieš Kr. gim., kadangi tuose metuose, kiek yra žinoma, Sofoklis tapo Tebiečių išrinktas strategu už „Antigoną“, kuri labai jiems patikusi.

Nė viena, sako, Sofoklio tragedija nepatikusi teip Tebiečiams, nė viena teip neapkerėdavusi jų vaidentuvės savo gražumu ir nė viena nebuvusi teip ilgai lankoma, kaip „Antigona“. Jiems mat labiausiai patikdavęs didvyrio būdas, kurs, nepaisydamas į nieką, apsirenka

mirtį ir iš liuoso noro vardan priedermės aukauja save. Ir ištikro Antigona — tai kova tiesos, doros ir priedermės balso su neteisingais tironų įstatymais, prispaudimais ir persekiojimais. Tai idėja tiek-pat sena, kiek ir nauja. Antigona per nieką laiko tirono - viešpaties įstatymus, kurie priešinas doros ir priedermės balsui — įstatymams, nors ir nerašytiems, bet šimteriopai už juos svarbesnius, kuriuos kiekvienas doras žmogus užlaiko ir turi užlaikyti, — ne tik užlaikyti, bet ir apginti . . . .

Pasaka apie Antigoną yra labai sena. Jau Eschilis, Sofoklio pranokėjas (20 metų vyresnis už Sof.), savo veikale „Septyni prieš Tebus“ ją palyti. Bet Sofoklio „Antigona“ visai skiriasi nuo Eschilio Antigonos, ir Sofoklis pasirodo savo veikale, kaipo visai savystovis dramaturgas. Po Sofoklio tą-pat pasaką bandė apdirbti ir Euripidas (15 m. jaunesnis už Sof.) savo veikale „Antigona“; jis išdalies sekė Sofoklį, išdalies rasė savystoviškai.

Pastebėtina, juog Sofoklio „Antigona“ rado pasekėjų net ir paskesniuose laikuose. Teip, XVI ir XVII a. pasirodo pas prancūzus įvairių rašytojų sulasintos iš įvairių senovės raštų „Antigonos“; italai — Alfieri ir Cingarelli — XVIII a. ir-gi bandė rašyti, pasižiūrėdami į senovės raštininkus, savo „Antigonas“ . . . . Bet nė viena iš tų „Antigonų“ neturėjo pasisekimo. Užtat paties Sofoklio „Antigona“ vertimuose ir dabar dar yra perstatoma didesniuose Europos miestuose, k. a. Londone, Paryžiuje, Miunchene. —

13 V. 1902 m. Vertėjas.

YPATOS.

Antigona, *Ismena* } Edipo viešpaties dukters.
Kreontas — Tebų viešpats.
Sargas.
Emonas — Kreonto sūnus, Antigonos sužiedotinis.
Tiresas — burtininkas.
Pasiuntinis.
Euridika — Kreonto žmona.
Kreonto vergas.

Viešpaties sekliai, Antigonos sargai,
Tireso vaikas-vadovas, Euridikos vergės, žmonės.
Tebiečių choras.
Veikmė atsilieka Tebuose.

VEIKMĖ I.

Vieta prieš viešpaties rūmą Tebuse. Tolumoje matytis Kiteronas, iš antros pusės — Tėbų pilės siena su Skėjos vartais. Ankstybas rytas.

Scena I.

Antigona ir Ismena.

Antigona (išeina iš rūmo, juoduose rūbuose, kartu su Ismena). Ismena, mano sesyte! Ar žinai tu bent vieną iš tų nelaimių, kurios užtinka mus už Edipo kaltybę, nelaimę, kuria nebaustų mūsų ir Zeusas, kolei męs da gyvos? Nėra širdgelos, nėra skausmo, nėra gėdos arba negarbės, ko man nebūtų tekę matyti tarp mudviejų kančių! . . . O dabar kokį negirdėtą paliepimą išleidęs, sako, nesenei visiems lyg vieno pilėnams naujas viešpats?! . . . Ar tu žinai ką-nors apie tai? Rasi visai nežinai, kaip biauriai žada pasielgti priešginiai su mūsų draugais?

Ismena (sujudinta). Nė vienos žinios aš negirdėjau, Antigona, nė linksmos, nė liūdnos nuo to laiko, kaip mudvi nustojova abiejų brolių, žuvusių vienoje dienoj ristynėse. Nuo šios nakties, kada bėgo Argoso kareiviai, aš negirdėjau nieko daugiaus, kas galėtų padaryti mane ar laimingesne, ar nelaimingesne.

Antigona. Nėkiek aš neapsirikau ir steigiaus išvadinti tave iš rūmo, geizdama su tavim viena pasikalbėti.

Ismena. Kas yra? Tave regimai neramina tavo mintįs.

Antigona. Ar Kreontas neliepė palaidoti vieno mūs brolio ir neuždraudė to padaryti su kitu? Eteoklą,

sako, jis su garbe palaidojęs, kaipo to reikalavo įstatai, ir tokiu būdu suteikė jam garbės vietą aname gyvenime, lavoną-gi be garbės žuvusio Poliniko, pasakoja, liepęs pilėnams palikti nelaidotą, uždraudęs verkti jo, ir liepęs neapverktą, nepalaidotą mesti kaip dvėseną paukščiams, godžiai puolantiems ant gardaus kąsnio.*) Štai ką, sako, užmanęs mielasis Kreontas apskelbti tau ir man . . . (su apmauda) girdi — ir man! Jis eina šičion apskelbti apie tai tiems, kas to gerai nežino. Jis nežada juokų daryti, — prasikaltėlis, kurs nepaklausys, turi būti akmenimis užmuštas prieš visą pilę. Štai ką norėjau aš tau pasakyti. Tu greit pasirodysi, ar dora, ar išgama gimei tu . . . dorų tėvų.

Ismena. Jei teip, tai ką aš galiu padėt vargšė?

Antigona. Paklausyk, ar negali tu man pagelbėti, padėti . . .

Ismena. Ką teip? O ką tu žadi daryti?

Antigona. Padėk man pagauti jo lavoną.

Ismena (išsigandusi). Kaip, nežiūrint į uždraudimą pilėnams tai daryti, tu nori jį palaidoti?

Antigona. Teip, jį . . . jei ne tavo, tai bent mano brolį, nors tu ir atsakytumei, — aš neužvilsiu!

Ismena. Pikčiurna . . . . nežiūrint į uždraudimą Kreonto?

Antigona. Ne jam kliudyti man išpildyti mano priedermę!

Ismena. O! Pagalvok, sesyte! Mūsų tėvas žuvo neapkenčiamas, žuvo nepuikiai, pats savo ranka išlupęs abidvi aki, kada atsidengė jo prasikaltimai. Paskui jo motina ir kartu pati pasidarė sau galą — pasikorė. Antgalo, vienoje dienoj krito viens nuo kito ristynėse abu mudviejų nelaimingu broliu. Dabar pasilikova vienidvi mudvi. Pagalvok, kas laukia mudvi, kaip ne-

*) Rūpestis apie pataisymą padorių laidotuvių numirusiam ir paguodonė jo kapo—buvo viena iš švenčiausių senovės greko priedermė. Tarp kito ko jį priverzdavo atiduoti mirusiam tam tikrą paguodonę ir baimė prieš dievus, kurie baudė už neužlaikymą palaidojimo apeigų.

padoriai turėsiva mirti, jei laužydamos įstatus, nepaklausysiva paliepimo ir viešpaties noro? Ne, reikia atminti, juog mudvi — moteriškės, ir ne mudviem išgalėti kovoti su vyrais, juog yra valdžia ir mes turime klausyti jos paliepimų. Aš beveliju lugoti dovanojimo už savo prasikaltimą pas dievus ir žemės viešpatį, ir nežadu visai eiti prieš valdžią — neprotinga daryti kąnors, ko spėkos neišgali.

Antigona. Aš nei nežadu tau liepti; kad ir panorėtumei man padėti, tai tavo pagelba man nė netiktų. Daryk, kaip sau nori, o aš vistiek jį palaidosiu. Po to aš su džiaugsmu mirsiu — šventa prasikaltėlė — ir atsigulsiu, mylima, viename kape su savo mylimuoju, — man ilgiaus teks tarnauti mirusiems, negu gyviems; tenai aš užmigsiu ant amžių. Tu-gi, jei nori, gali niekinti tai, ką šventu skaito ir dievai.

Ismena. Aš neniekinu, bet pas mane nėra spėkų kovoti su visos pilės gyventojais . . .

Antigona (su jausmu). Atsikalbinėk nors tuo, aš-gi eisiu pilti kapinį mielamjam broliui. (Nori eiti).

Ismena. Vargšė! — Man gailu tavęs.

Antigona (iš augšto). Nesibijok dėl manęs — geriaus pagalvok apie save.

Ismena (kibdama Antigonai už rankos). Nors bent nesakyk apie tai niekam, tylėk! Tą-pat ir aš padarysiu.

Antigona (ištraukdama ranką). Ne, sakyk! Aš neapkęsiu tavęs daug stipriaus, jei tu tylėsi, nekaip pasakysi apie tai visiems.

Ismena (stovi nesijudindama, nuleidusi galvą; su ašaromis). Tu karščiuojies tę, kur reikia šaltai protauti.

Antigona. Ne, aš žinaus įtiksianti tiems, kuriems man užvis reikia įtikti.

Ismena. Teip, jei mokėtumei; bet tu nori negalimo daikto.

Antigona. Jei tu teip kalbėsi, aš neapkęsiu tavęs, kaip teisingai neapkenčia tavęs mūs miręsis. Atstok, susimildama, nuo manęs ir leisk jau man nukentėti už

savo kvailystę! Ar šcip, ar teip — man nesukliudys numirti garbinga mirtimi. (Šarpiai išeina laukan. Ismena, stipriai nusiminusi, žiūri jai įpėdėm).

Ismena. Eik, jei teip, ir žinok, juog išeini, teisybė, neprotinga, bet tikru savo bendrų draugu! (Nueina į rūmą. Ant scenos išeina choras. Diena).

Scena II.

Choras.

Choras. Saulės spinduoliai, linksmesni už vakar dienos šviesą, jųs apšvietėte septynvartę Tebų pilę! Antgalo išaušai tu, dienos linksmybe, ir pasikėlei ant Dirkos vandenų, privertusi bėgti šarvuotus pribuvusius iš Argoso kareivius su baltomis skydomis. Tau išaušus, jie ėmė bėgti da smarkiaus. Susibaręs Polinikas atvedė juos į mūsų žemę. Tarsi šūkaująs erelis, atlėkė jis į mūsų žemę ant baltų kai sniegas sparnų, su stipria kariūmene, visa arklių karčiais išdabintuos šelmuose.

Užlipęs ant namų stogų, jis apsiautė septynvartę pilę vilyčiomis, ištroškusiomis kraujo, bet atšoko pirma, negu jo ginklai prisigėrė mūsų kraujo, ir pirma, negu uždegė ratan išstatytus pilės bokštus, — jo užpakalyje prasidėjo mūšis, pasikėlė apginimui neapveikiamasis drakonas. Zeusas baisiai neapkenčia, kurie mėgsta girtis. Jis pamatė, juog priešai užniko kai sriauna upė, didžiuodamos skambesiu savo auksu išdabinto ginklo, — ir trenkė žaibu tą, kurs užlipęs ant sienos, rengėsi jau apskelpti pergalėjimą.

Užtiktas, krito ant sudundėjusios po juo žemės, krito žmogus, žadėjęs mesti ugnį, žmogus, pirma šėlęs ir vertęs pūgas priešais pilę, tarsi staigus, smarkus vėjas. Teip buvo čia, bet kitaip padarė su kitais galingas ir maloningas Arėjas, vydamas juos. Septyni vadovai, pastatyti prieš septynis vartus, lygiame skaitliuje su priešių vadovais, visi paliko savo vario šarvus Zeusui — Tropėjui, visi, neskaitant dviejų nelaimingųjų, tikrų

vieno tėvo ir motinos sūnų, kurie puolė abu viens ant kito ir abu užtiko viens likimas — mirtis.

Bet štai atėjo garsinga Pergalės dievaitė, šypsodama prieš turtinguosius karės vežimais Tebus. Užmirškime apie ką-tik pasibaigusią dabar karę, ir eikime visi į dievų namus, kur pasilinksmįsime visą naktį. Tegu pirma visų eis Tebuose šokdamas Dijonizas.

Bet štai prisiartina čionykštis viešpats, Menekėjo sūnus, Kreontas. Ką-gi jis užmano, jei teip netikėtai sušaukė pasiteirauti vyresnybę, paskelbdamas apie tai viešai per šauklius?

VEIKMĖ II.

Scena I.

Tie-patįs ir Kreontas.

Kreontas (išeina iš rūmo, dviejų geroldų lydimas, su kryvule, viešpaties apdare. Chorui). Pilėnai! Dievai siuntę buvo mūs pilei sunkią nelaimę, bet vėl ją išgelbėjo. Aš pakviečiau jus čionai per geroldus, ir tai pirmiaus kitų: viena, aš gerai žinau jus teisingais buvus padoniais viešpačių iš Lajo namo, o antra, dėlto, juog, Edipui išgelbėjus viešpatystę ir paskui žuvus, jųs likote ištikimais abiejų viešpačių vaikams. Kadangi tuodu vaiku vieną ir tą pačią dieną mirė abu, nusižudę viens kitą, aš, kaipo artimiausias žuvusių giminaitis, užžengiau ant sosto, su tiesa valdyti visą-ką. Negalima vienok pažinti dūšios, persitikrinimų ir užmanymų kiekvieno, kolei jis neparodys savęs ir geru viešpačiu ir žinovu įstatų. Tas, kurs, valdydamas visą viešpatystę, neišpildo geriausių nusprendimų, bet dėl baimės neatveria lūpų, rodos man niekšu ne tik dabar, — tokiu jis buvo ir pirma mano akyse. Dar daugiaus, aš nė už ką nelaikau žmogaus, kurs aukauja tėvynę dėl draugo. Kaip visagalįs Zeusas mato, aš niekad neužtylėčiau, žinodamas, juog vietoj laimės

valstiečiams grėsia nelaimė, ir niekados nepadaryčiau savo draugu savo žemės priešiaus. Žinoma, ji dėl mūsų — tai išganymo lenta, męs atrasime sau draugų, kad tik mūsų laivas neiškryptų iš kelio. Prisilaikydamas tokių įstatymų, aš atnešiu naudą savo pilei. Todėlei aš nesenei išdaviau pilėnams paliepimą apie Edipo vaikus: Eteoklą, kurs žuvo, kaipo tikras didvyris, mušdamos už pilę, liepiau palaidoti ir atiduoti paskutinę priklausomą jam garbę; jo brolį-gi uždraudžiau laidoti, su garbe pakasti po žeme arba verkti jo, nes, grįžęs iš ištrėmimo, jis norėjo sudeginti prigimtąją žemę ir dievų stovylas, norėjo prisigerti brolio kraujo ir kitus pavergti. Tegu jis lieka nelaidotas; jo pagedęsis lavonas turi būti atiduotas paukščiams ir šunims. Štai mano nuomonė. Niekšai niekados neprivalo, bent pagal mano nuomonę, naudotis privalumu prieš teisinguosius. Bet tas, kurs gerus gaivina jausmus dėlei mūs pilės, vienodai naudosis mano prilankumu ir gyvu būdams ir miręs.

Choras. Teip nusprendei tu, Kreonte, Menekėjo sūnau, apie priešių ir mūsų pilės draugą. Tu turi tiesą skelbti kokius nori įstatus ir sulyg mirusių ir sulyg visų mūs gyvųjų.

Kreontas. O kaip jųs dabar galėtute prižiūrėti išpildymą mano paliepimo?

Choras. Liepk tai kam-nors jaunesniam.

Kreontas. Ne, jau yra išrinkti žmonės sergėtų lavono.

Choras. Tai-gi ką dar nori tu paliepti?

Kreontas. Prižiūrėti nepaklusnuosius.

Choras. Nė vienas nebus teip kvailas jieškotis sau galo.

Kreontas. Teip, už bausmę paskirta yra mirtis, bet pėlnas nė kartą žudė žmones. (Įeina sargas).

Scena II.

Tie-patįs ir sargas.

Sargas (žemai lenkdamos prieš Kreontą). Viešpatie! Nepasakysiu ėjęs čionai greit, alsuodamas nuo greito ėjimo, ne, aš ne kartą užsimąstęs sustojau ir norėjau grįžti atgal,

slaptas balsas ne kartą šnibždėjo man: „Pasiutėli, kam eini tu tę, kur atkakus reikės tau atsakyti. Liurbi, tu, gal manai pasilikti čia? Bet ar tu neįkliūsi, jei Kreontui papasakos apie visą ką kiti?“ Teip maniau aš ir ėjau, nesiskubindamas; nėra ko stebėtis, juog teip tai ir trumpas kelias pasirodo ilgu. Ant galų galo aš nusprendžiau eiti čionai dėlei tavęs. Pasakysiu tau, nors ištikrųjų nieko nežinau, — aš ateinu vildamos rasti tik tą, kas man likimo yra lemta.

Kreontas. Bet kodėl ištikrųjų tu teip nusimini?

Sargas. Aš noriu pasakyti tau pirma tą, kas palyti mane ypatiškai, — aš niekuo nekaltas ir nežinau kaltininko . . . Būtų neteisinga bausti mane.

Kreontas. Kokia-gi čia įžanga? Kodėl-gi tu steigies save išteisinti? Matyti, tu nori pranešti ką-nors nemalonaus.

Sargas. Iš išgąsčio ir norėdamas nelabai pasiskubįsi.

Kreontas. Ar-gi galų gale bepasakysi ką, kad savo atlikęs greičiaus išsinėšintumei?

Sargas. Tegu, pasakysiu tau. Kaži-kas palaidojo ką-tik lavoną ir pats dingo. Kūnas užbertas sausa žeme ir padarytos ant jo visos reikalingos apeigos.

Kreontas (nusistebęs). Ką tu kalbi? Kas išdrįso tai padaryti?

Sargas. Nežinau. Tę nekirto nei kirviu, nei kasė žemės kasekliu. Žemė buvo kieta, sausa, be plyšių; ant jos nebuvo vėžių nuo tekinių, bet kaltininkas liko vis-gi nežinomu. Kada pirmosios sargybos sargas papasakojo mums apie viską, visi męs tapome kai perkūno trenkti. Jis dingo, nors ir nebuvo palaidotas; jį dengė plonas žemės sluogsnis, tarsi kas būtų norėjęs išvengti prakeikimo. Ant kūno neliko jokių žymių nei nuo žvėrių dančių, nei nuo lankusių jį šunų. Męs pradėjome viens kitą keikti. Vienas sargas metė kaltę ant kito. Jei būtume pradėję muštis, tai niekam ištikrųjų nebebūtų buvę ir perskiesti mūsų. Kiekvienas kaltino kitą, bet dėmių nebuvo nė prieš vieną, — kiekvienas gynėsi nekaltas esąs.

Mes jau buvome žadėję pasiimti į rankas įkaitintos geležies šratų, pereiti per ugnį ir prisiekti dievams, juog nei patįs esame kalti, nei padėjome ir tam, kurs patarė arba ir suskubo tai padaryti. Mūsų visi pasikėsinimai pasibaigė ant nieko, kada vienas iš mūsųjų pasakė ką-ne-ką, dėl kurio visi mes nusigandę nuleidome galvas, — mes nebežinojome, ką jam atsakyti arba kuo pataisyti dalyką. Jis patarė papasakoti tau apie viską atvirai. Jo užmanymas gavo viršų ir mane, vargšą, išsiuntė prie tavęs pranešti apie viską. Man nepatogu čia būti, — kitiems nepatogu manęs klausytis; aš žinau, pasiuntinių su blogomis naujienomis nemėgsta.

Choras. Viešpatie, mes senei mąstome, juog visame kame, kas atsitiko, kalti yra dievai.

Kreontas (suerzintas). Nustokite niekus tauškėję, kolei da manęs nesuerzinote, arba palaikysiu jus kvailiais, nors jau esate ir seniais. Tai niekų kalba, juog dievai būk rūpinąs jo lavonu. Ar jie palaidojo jį, kaipo ypatingai guodojamą, kaipo savo draugą, už tą, juog jis atėjo sudeginti jų išpuoštas bažnyčias, išmėtyti laikomus jose turtus, išdarkyti esančią po jų globa žemę, paminti jų įstatus? Ar jųs esate matę, kad dievai mylėtų niekšus? Ne! Bet štai nesenei dar keletas pilėnų murmėjo, pykdami ant manęs už mano parėdymus, patylomis raukėsi ir elgėsi ne teip, kaip pridera mylintiems mane padoniams. (Smailiai žiūri į persigandusį sargą). Dabar aš puikiai suprantu, juog sargus papirko padaryti tai už pinigus. Niekas nepridarė žmonėms tiek blogo, kiek padarė jiems vargo prakeikti pinigai. Jie griauja ištisas viešpatystes, jie varo žmogų iš namo, jie paverčia gerą žmogų į niekšą, ištvirkindami jį. Jie išmokė žmones įvairių-įvairiausių biauriausių dalykų. Vienok-gi tie, kurie darė tai dėl pinigų, priėjo ant galo savą, ir bus nubausti. (Purtina sargą už pečių). Kolei aš dar tikių į Zeusą, atmink gerai, — sakau tau po prisieka — jei jųs nesurasite kaltininko ir nepristatysite man, ne tik aš liepsiu jus nugalabyti, bet pirma liepsiu jus pakarti

gyvais, kad atsirastų kaltininkas, kad jųs žinotute, kur reikia pelnytis, kad jųs suprastute, juog traukti pelną pridera ne iš visko, — tu gali pamatyti daugiaus nelaimingų, kaip laimingųjų iš pelno.

Sargas (persigandęs). Ar leisi man ką-nors pasakyti, arba aš turiu atsisukęs išeiti?

Kreontas. Tu nesupranti, juog man sunku darosi tave klausant jau dabar.

Sargas. Ar tau sunku yra klausytis, arba pas tave nerami dūšia?

Kreontas. Kam tau žinoti, kas man skaudi?

Sargas. Prasikaltėlis gnaibo tavo dūšią, aš — tavo girdėjimą.

Kreontas. Gm! Tu regimai esi gimęs tauškalu.

Sargas. Tegu teip, bet vis-gi aš niekuo nekaltas.

Kreontas. Ne, tu perdavei savo dūšią ir dar — už pinigus.

Sargas. O! Kaip baisu, jei tas, kurs teip mano, mąsto klaidingai . . .

Kreontas. Ryškitės, bet jei nesurasite man kaltininkų, žinokite, juog neteisingas pelnas apsieina brangiai! (Išeina).

Sargas (pats sau). Labai geistina, žinoma, būtų, kad jis atsirastų. Bet ar sugausime męs jį, ar ne, žino likimas, o tik tu niekados nebematysi čia manęs antrą kartą. Širdingai esu dėkingas dievams, juog dabar išlikau, ko nei nesitikėjau.

Choras. Daug yra galingo pasaulėj, bet nieko nėra galingesnio per žmogų: teip, audros laike, žiemą, važiuoja jis net po apsiputuojusią jūrę, nerdamas vilnyse; jis išaikvoja didžiausią tarp dievių amžiną ir nepailstančią Žemę, kas metas vagodamas ją arklu, ardamas arkliais.

Jis gaudo naruose paukštelius, giriose — žvėris, tinkluose — jūrių žuvis, jis, protingas žmogus. Jis būkliai moka nutildyti girinius kalnų žvėris, užkinkyti arklius su karčiuotu sprandu ir stiprų gyvenantį kalnuose jautį.

Jis pats greit išmoko kalbėti ir, kai vėjas, manyti, pažino bendro gyvenimo tiesas, išmoko apsisaugoti nuo nemalonių nakvojantiems ant oro šalčių ir lytų. Jis moka padėti sau visame kame ir moka gelbėti, visur, kas tik atsitiktų. Niekuomet vienok neišmoks jis išsisaugoti mirties, nors nuo pavojingųjų ligų jis šeip-teip ir surado vaistą.

Valdydamas gilias išradimų žinias, jis vienok eina kartais geru keliu, kartais blogu, mina savo krašto įstatymus ir šventas dievų tiesas. Bet kas ir augštą užima savo tėvynėj vietą, neturi kartais tėvynės, jei priprato dėlei puikybės daryti blogą. Su tuo, kas teip daro, męs nenorime vesti pažinties nei būti jo šalininkais. (Tolumoj pasirodo Antigona, sargų apsiausta. Pertrauka).

Neišpasakytai įstabus vaizdas. Ar-gi męs begalime abejoti, juog tai mums pažįstama mergaitė — Antigona? Vargše, nelaimingojo Edipo dukter, kas tau? Ar-gi tave veda už tą, juog nepaklausei viešpaties paliepimo ir papuolei už savo beprotišką darbą?

VEIKMĖ III.

Scena I.

Choras ir sargas.

Sargas (skubinai įeina ant scenos). Štai kaltininkė. Męs sugavome ją, kada ji buvo užimta laidojimu. O kur-gi Kreontas?

Choras (gailiai žiūri į Antigoną). Štai jis kaip kartas išeina iš rūmo.

Scena II.

Tie-patįs ir Kreontas.

Kreontas (prieidamas arčiaus). Kas yra? Kodėl aš išėjau kaip kartas laike?

Sargas. Viešpatie! Žmogus neprivalo prisiekti, — reikia tik pagalvoti, o jau mintis, atėjusi galvon pirma, rodosi klaidinga. Aš sakiau, juog vargu kada aš čia beateisiu, — vien dėlei baimės, kuria mane užkrėtei, vienok ateinu čionai, nors ir esu prisiekęs: nelauktos ir netikėtos linksmybės negalima, regis, sulyginti nė su viena kita patogybe. (Rodydamas Antigoną). Aš atvedžiau štai šitą mergaitę. Ją sugavo berengiant kapą. Čia jau nebeburė: radybos yra mano, ne kito. Dabar, viešpatie, tu gali paimti ją, jei nori, sūdyti ir kaltinti. Sulyg manęs aš likau teisiu, todėl ir liuosu nuo apkaltinimo.

Kreontas (su pasistebėjimu žiūri į Antigoną). Kokiu būdu ir iškur paėmei ją ir atvedei?

Sargas. Ji užsimanė laidoti jį. Štai ir viskas.

Kreontas. Ar gerai tu supranti, ką sakai, ir nemeluoji?

Sargas. Aš pamačiau, kaip ji laidojo tą-patį numirėlį, kurį tu užgynei laidoti. Rodosi, aš sakau suprantomai, aiškiai.

Kreontas. Kaip jųs pamatėte ją ir sugavote iš netyčių?

Sargas (greitai). Buvo štai teip. Sugrįžęs aš pasakiau draugams apie tavo grasinimus. Męs nušlavėme visą žemę, dengusią lavoną, nuvalėme, kaip reikiant, pasmirdusį kūną ir atsisėdome ant kalvos viršaus teip, kad mums vėjas neneštų nuo jo tvaiko. Męs keikėme, drąsinome vienas kitą, jei kas-nors nusimindavo. Teip tai buvo lyg vidurdienio, kada ėmė kepinti saulė. Tuomet netikėtai pasikėlė baisus vėjas — dievo bausmė —, sujudindamas dulkes. Vėjas pralėkė po visą lygumą, nudraskė toj lygumoje nuo medžių visus lapus, kurie paskydo gana plačiai po orą. Męs užsidengėme akis ir laukėme, kolei praeis audra. Praslinkus gana ilgam laikui, audra nutilo ir męs pamatėme (rodydamas Antigoną) šitą mergaitę. Ji pradėjo balsiai verkti, — teip lygiai graudžiai šiaukia paukštytis, pamatęs tuščią lizdą, be

savo vaikų. Pamačiusi nuogą kūną, ji ėmė rėkte rėkti, o paskui keikti iš paskutinių tuos, kurie tai padarė. Tuoj ji pasiėmė į rankas dulkių, o paskui paguodonei nabaštininko tris kartus išliejo, augštai pakeldama puikaus darbo vario puodelį. Pamatę tai, męs tuoj puolėme ir suėmėme ją. Ji nėkiek nepersigando. Męs ėmėme kaltinti ją už jos senus ir naujus prasikaltimus, o ji stovi sau ir nei nemąsto atremti. Ir malonu buvo man ir priklu: miela pačiam išvengti dėjos, nemalonu įtraukti kitus į nelaimę. Bet man tai ne tiek yra svarbu, kiek mano paties gyvastis.

Kreontas (Antigonai). Na-gi, ko nuleidai galvą? Ar prisipažįsti prie savo kalties, ar ne?

Antigona (ramiai). Teip, prisipažįstu, nei nemanau gintis.

Kreontas (sargui). Gali eiti kur nori: esi liuosas. (Sargas išeina. Antigonai). O tu atsakyk man trumpai, stačiai: žinojai tu, kad aš užgyniau laidoti lavoną?

Antigona. Žinojau. Ir kaip-gi aš galėjau nežinoti? — Tai buvo visiems žinoma.

Kreontas. Ir tu išdrįsai nepaklausyti mano paliepimo?

Antigona. Ne Zeusas apreiškė man jį ir ne gyvenanti kartu su Mirtimi dievu Teisybės dievė davė žmonėms panašius įstatus. Nemaniau aš ir to, juog tavo paliepimai buvo teip svarbųs, juog tu — žmogus — gali peržengti nerašytuosius, vis-gi amžinus — dievų įstatus. Ne vakar ir ne šiandien jie pasirodė, ne, jie yra visada, ir nieks nežino jų pradžios. Dėl jų tai aš ir nenorėjau atsakyti prieš dievus, jei būčiau pabijojusi peržengti žmogaus norą. Aš žinojaus turėsianti mirti, — ar galėjo būti kitaip, jei ir nebūtumei apreiškęs man? Bet jei ir lemta man yra numirti prieš laiką, vis-gi tai bus man laimė: ar-gi negali būti mirtis laime tam, kas gyvena, kaip aš, tarp vienų kančių? Tokiu būdu man bent toks likimas negali būti liūdnas. Štai, jei aš būčiau palikusi nepalaidotą mano motinos mirusio sūnaus kūną,

tuokart tai būtų, kodėl gailėtis, — dabar-gi nėra man ko liūdėti. Jei mano pastarąjį darbą skaitai kvailyste, tai pasakysiu, juog už kvailystę kaltina mane žmogus, kurs beveik pats yra kvailiu.

Choras (liūdnai). Matyt dukters toks-pat smarkus būdas, kaip ir jos tėvo, — ji nemoka nusilenkti prieš nelaimę.

Kreontas (chorui). Vienok-gi žinokite, juog perdaug atkaklius greičiausiai nutildo. Jųs galite visur pamatyti, juog įkaitinta ugnyje ir labai sukietėjusi geležis lūšta į tūkstantis gabalėlių. Aš žinau, arkliams patrakimą išvaro trumpu apynasriu; neprivalo daugel svajoti apie save tas, kurs yra kitų vergu. (Rodydamas Antigoną). Ji užrūstino mane jau tuomet, kada peržengė mano išduotąjį paliepimą; dabar-gi ji užgauna mane antrą kartą: prasikalto ir dar juokias iš savo prasikaltimo. Jei tai paliksiu be bausmės, tai vyru būsiu ne aš, — ji bus vyru. Tegu sau ji bus mano sesers duktė, tegu ji bus mano artimiausia giminaitė, bet neišvengs mano bausmės nė ji, nė jos sesuo; paskutinę aš skaitau lygiai kalta už laidotuves. Pavadinkite ją. (Vienas iš apstojusiųjų išeina Ismenos atvesti). Aš ką-tik mačiau ją rūme; ji, kai proto nustojusi, mėtos į visas šalis. Širdis to, kurs kąnors biauraus užmanė, paprastai išduoda paslaptį greičiaus, negu atsidengia patsai užmanytasis darbas; bet ypač negaliu kęsti tų, kuriuos stačiai nutveria bedarant ką, o jis paskui stengiasi save išteisinti.

Antigona. Suėmęs mane, tu manai nubausti mane daugiaus, kaip mirtimi? . . .

Kreontas. Anaiptol: jei tą aš galiu, aš galiu viską.

Antigona. Ko-gi tu lauki? Kaip man nemalonus kiekvienas tavo žodis, — ir duok Dieve, kad nebūtų niekad malonus — teip ir tau nemiela mano žodžiai. Kuo-gi vienok aš galėčiau įgyti sau labiaus garbę, jei ne laidodama tikrąjį brolį? (Rodydama chorą). Visi jie pagirtų mano pasielgimą, jei baimė nevaržytų jiems lie-

žuvio. Tarp daugelio kitų privalumų valdžia dar turi vieną, — ji gali daryti ir sakyti viską, ką nori . . .

Kreontas. Iš visų čia Tebiečių skaitais tu viena tėsanti teisinga.

Antigona. Tinka su manimi ir jie, bet neišdrįsta atverti prieš tave lūpų.

Kreontas. Ir tu nesigėdi daryti kitaip, kaip jie?

Antigona. O, ne! Gerbiant savo giminaičius, neprisieina raudonuoti.

Kreontas. Bet ar-gi tas, kurs iš jo rankos mirė, nebuvo tikru tavo broliu?

Antigona. Buvo tikru broliu; pas mus buvo vienas tėvas ir motina.

Kreontas. Tai kodėl-gi tu užgauni jį . . .

Antigona. Mūs miręsis nepasakys to.

Kreontas (tęzdamas) . . . jei vienaip gerbi jį, kaip ir prasikaltėlį?

Antigona (nuliūdusi ir suerzinta). Žuvo ne vergas, bet jo brolis.

Kreontas. Bet jis plėšė mūsų žemę, o tas gynė . . .

Antigona. Teip, bet Mirtis reikalauja, kad jos įstatai būtų kiekvienam lygiai pritaikinami.

Kreontas. Negal-gi prilygti netikęs žmogus teisingamjam . . .

Antigona. Kas žino, ar tavo žodžiai būtų šventais aname gyvenime!

Kreontas. Priešius, net miręs, vistiek lieka priešiumi, ne draugu.

Antigona. Aš gimiau meilei, ne neapykantai.

Kreontas. Nešinkis prie savųjų nabaštininkų ir, jei privalo mylėti, mylėk juos, o manęs, kolei aš gyvas, nevaldys moteriškė!

Choras. O štai ir Ismena duryse, verkia mielo brolio. Gailesties debesėlis matytis ant jos kaktos ir gadina jos paraudusį veidelį; ašaros bįra per jos puikius skruostus. (Ismena su vadovu pamažu įeina ant scenos.)

Scena III.

Tie-patįs ir Ismena.

Kreontas. Ir tu, kai siurbėlė, įlindusi į mano namą, užsimanei patylomis, slapta, siurbti mano kraują? Aš nei nespėjau šeriąs du budeliu, du priešginiu savo valdžios! . . . Na-gi, sakyk, buvai ant laidotuvių? Arba dar gįsies nieko nežinanti?

Ismena (baimingai žiūri į Antigoną). Prisipažįstu esanti kalta, jei tokia pripažįsta mane ir ji. Prisipažįstu dalyvavusi ir apsiimu nukentėti vienkart su kitais.

Antigona (greitai ir stačiai). Ne, tai neteisinga, — tu nenorėjei būti mano pagelbininkė, bet aš ir nebūčiau tavęs paėmusi.

Ismena. Kada tu kenti, aš nesigėdžiu pasidalyti tavo vargu.

Antigona. Kas kaltas, žino tai Mirties dievas ir mirusiejie. Nemėgstu aš tų, kurie myli tik ant žodžių.

Ismena. O, ne, sesyte, neužgauk manęs, — leisk man numirti su tavimi ir atiduoti mirusiamjam paskutinę garbę!

Antigona. Ne, tu nenumirsi su manimi, neprisisavįsi sau svetimo; gana bus ir mano mirties.

Ismena. Ar-gi gali būti miela be tavęs gyventi?

Antigona. Paklausk Kreonto, — tu juo rūpinais.

Ismena (atsisukdama). Kam-gi bereikalo kankini mane?

Antigona. Aš juokiuos iš tavęs, bet juokiuos karčiu juoku.

Ismena. Ką aš galiu naudingo tau padaryti, nors bent dabar?

Antigona. Gelbėk pati save; nepavydėsiu aš tavo išganymo.

Ismena. O, aš vargšė! Ar-gi aš ištikro negaliu kartu su tavimi nukentėti?

Antigona. Bet jug tu norėjai gyventi, o aš — mirti.

Ismena. Aš nepasakiau tau viso-ko.

Antigona. Vieni gyrė tavo pasielgimą, kiti — mano.

Ismena. Ir vienok-gi esava kaltidvi.

Antigona. Nusiraminк! Tu dar pilna gyvumo, o mano dūšia senei mirė, ir aš galiu tarnauti tik mirusiemsiems.

Kreontas. Matyti, viena iš dviejų mergaičių ką-tik nustojo proto, o kita tokia ir gimė.

Ismena (ašarodama). Niekados, viešpatie, nebelieka proto pas nelaimingus: jie praranda jį.

Kreontas. Bent tu... tu nutarei daryti blogą su blogais.

Ismena (žiūri į Antigoną). Koks man be gyvenimas be jos, vienai?!...

Kreontas. Nesakyk „be jos“, — jos nebėra daugiaus.

Ismena. Ir tu užmuši savo sūnaus sužiedotinę?

Kreontas. Daugel žemės jam galima apsėti; atras jis ir daugiaus sužiedotinių.

Ismena. Bet nebe tokią porą, kaip jis ir ji.

Kreontas. Aš nenoriu sūnui prastos pačios.

Antigona. Mielas Emonai, kaip nužemina tave tavo tėvas!

Kreontas. Baisiai įkyrėjai tu man su savo vestuvėmis.

Choras. Ar-gi tu ištikro ir atimsi ją nuo savo sūnaus.

Kreontas. Mirtis padės galą tiems piršimams.

Choras. Regimai nebeišvengti jau jai mirties.

Kreontas. Man teip-pat rodosi. Gana betrukti. Ei, vergai, nuveskite jas į rūmą! Tos bobos reikia laikyti stipriaus ir niekur neišleisti, — ir drąsuoliai stengiasi pabėgti, kada susitinka su mirtimi akis į akį. (Rūstai užsimąstęs pasilieka ant scenos. Vergai nuveda Antigoną ir Ismeną rūman).

Choras. Laimingi, kurie pragyveno be pageidimų, — nė vienas vargas nepralenks tų, kurių šeimynos gyvenimą sugriovė dievai, — atkaliai, tasai vargas pereina iš kartos į kartą. Teip vilnis, staigaus šiaurinio jūrių vėjo banguojamos, giliai sumaišo vandenį ir nuo dugno

tamsias vėjo sukeliamas smiltis, ir su krioksmu muša į kranto uolas.

Matome, juog senei jau lanko nelaimės Labdakidų giminę; viena nelaimė pakeičia kitą. Vienos kartos neišgelbsti kita; ne, koksai dievas žudo juos, ir nėra tam galo, — dabar buvo prašvitęs vilties spinduolys ant paskutinės Edipo namo ataugos, bet ir ją štai genėja baisus dievų aukos kalavijas, kvailystė ir pamišimas.

O, Zeusai! Kas gali sumažinti tavo galybę? Ant jo neturi galės nei užmigdąs visus miegas, nei pailstąs savo bėgyje laikas. Amžinai viešpatauji tu ant šviesaus ir spinduoliuoto Olimpo. Ir dabar, ir praeityj, ir ateityje turės tiesą vienas įstatas: nieko žmogaus gyvenime nėra liuoso nuo nelaimės.

Tiesa, vieniems apgaudlinga viltis, — bičiuolė, bet kitus ji apgaudinėja tarp tuščių pageidimų; ji meilinasi žmogui, kolei jis nenusvilįs sau kojų degančia ugnimi.

Teisinga yra garsinga patarlė: „Ką dievas veda prie prasikaltimo, tam blogas rodosi geru.“ Vienok jis labai neilgai tepragyvęs be nelaimės.

Bet štai jauniausias tavo sūnus — Emonas. Ar neverkia-gi jau jis vargšės Antigonos, ar neliūdi jis, jo vestuvėms suirus? . . . (Įeina Emonas).

VEIKMĖ IV.

Scena I.

Choras, Kreontas ir Emonas.

Kreontas. Tuoj sužinosime. Nereikia vaikščioti ir prie burtininkų. Mano vaike, ar-gi tu supykai ant tėvo, gavęs žinoti galutiną nusprendimą apie tavo sužiedotinės likimą? O gal tau malonųs yra visi mano paliepimai?

Emonas (tyliai). Tėtuši, aš esu tavo dūšia ir kūnu. Patsai, rūpindamos apie gerą, tu ir mane vedi prie gero;

tokiu būdu aš einu su tavimi iš vieno. Jei tu mane vedi prie gero, tai aš tai skaitau augščiaus už visokias vestuves.

Kreontas. Teip, mano vaike, tu neturi užmiršti, juog tėvo noras privalo būti tau brangiausias už viską. Todėl tai tėvai ir nori turėti savo šeimynoj paklusnius vaikus, kad jie priešiams prastu mokėtų, o draugus guodotų, pasižiūrėdami į tėvą. O kas turi blogus vaikus, tai ar galima apie tą žmogų pasakyti kitą ką, kaip tą, juog jis pagimdė sau votį ir duoda priešiams progą stipriai pasijuokti iš jo? Todėl, mano vaike, patariu tau niekados neaukauti savo proto dėlei meilės moteriškės, žinant, juog moteriškių glėbavimos atsiliepia šalčiu, juog vienose sienose su tavimi gyvena prasta pati. Atstumk nuo savęs tą moteriškę, kaip priešių, — tegu sau pasijieško sužiedotinio ... anoje pasaulėje! Jei aš ją visoje pilėje vieną viešai kaltinu už nepaklausymą, aš bent nežadu būti melagiu prieš visą pilę ir liepsiu ją nužudyti. Tegu ji kreipiasi tuokart prie Zeuso - Sinemono. Jei aš imsiu auklėti nepaklusnume savo giminaičius, tai nuo kitų nė to tiek nebelauk paklusnumo! Kas gali vesti namų ūkę, tas sumanys būti bešališku ir viešpatystės dalykuose. Iš antros pusės, neatras pas mane pagyrimo žmogus, kurs dėlei puikybės peržengia kito norą arba svajoja apie suvaržymą viešpačių. Tautos išrinktasis privalo būti paklusniu teisybei ir smulkiuose dalykuose. Guldau savo galvą, kad tokių pažiūrų žmogus mokės ir valdyti ir būti valdonu; glytoj-gi, mūšio laike jis pasirodys geru, įtikimu draugu. Nėra nieko prastesnio, kaip anarchija. Ji žudo viešpatystes, ji griauja šeimyną, ji priverčia bėgti susijungusią kariūmenę. Užtat paklusnumas paprastai išgelbsti paklusnuosius. Tokiu būdu privalo sergėti įstatai, o nepasiduoti moteriškei, — geriaus jau yra prasčiausiame atsitikime prasišalinti vyrui, kad tik nesakytų, juog męs pasidavėme moteriškei.

Choras. Jei męs, seniai, neklystame, tai tu, kaip mums rodos, sakai teisingai.

Emonas. Dievai, tėve, apdovanojo žmogų protu, augščiausia už visas gerybe. Aš nepasakysiu, juog viskas, ką tu sakai, yra neteisinga, ir aš negalėjau pasiryžti sakyti ir duok dieve, kad man neišpultų to sakyti, vienok-gi protinga mintis gali gimti ir pas kitą. Aš, žinoma, galiu žinoti viską pirm tavęs, ką sako, ką daro. Tu gali rūsčiai pažiūrėti į prastą žmogų, jei tau nemalonu, ką jis sako. O man štai atsitinka girdėti netyčia, juog pilėnai patylomis gailisi vargšės mergaitės; ji, pagal jų nuomonę, visai nėra užsitarnavusi teip begėdiškos mirties už savo iš visų atžvilgių puikų darbą. Jei ji nepaliko nelaidoto savo tikrojo brolio, kritusio ristynėje, neatidavė jo suplėšyti alkaniems šunims ir paukščiams, — ar-gi ji neverta augščiausio pagyrimo? Štai kokia kalba tylomis platinasi po pilę. Man, tėve, visų-brangiausia yra tavo laimė. Kuo gali labiausiai pasigirti vaikai, jei ne geru laimingo tėvo vardu, arba tėvas — geru vaikų vardu? Nemanyk-gi vien tik apie vieną, būk teisinga yra tik tai, ką sakai tu, o ne kiti. Kas vien tik save skaito protingu, iškalbingu ir švelnaus būdo, nepripažindamas to kitiems, tas, reikia tik į jį prisižiūrėti, paprastai giriasi.

Žmogui, jei tik jis yra protingas, nėkiek nedaro gėdos pasimokyti pas kitus.

Būk perkalbamu, atsisakyk nuo savo užmanymo: jei ir aš galiu išreikšti savo nuomonę, kaip žmogus, teisybė, dar jaunas, tai pasakysiu, juog geriausiai yra būti protingu nuo prigimimo, arba — tai retai esti — gerai yra ir pasimokyti pas tuos, ką protingai kalba.

Choras. Viešpatie, jei jis teisingai kalba, tau reikia paklausyti jo ir vienkart jam — tavęs: abudu judu esata teisingu savo žodžiuose.

Kreontas. Kaip, — kad aš, senis, mokyčiaus proto pas vaikesą?

Emonas. Tu gali pasimokyti nuo manęs tik teisingo. Nors aš esu ir jaunas, vis-gi labiaus reikia žiūrėti į darbus, kaip į metus.

Kreontas. Ar tai tas yra tavo geriausis darbas, kad tu guodoji niekšus?

Emonas. Ne, aš niekados nereikalaučiau guodonės dėlei prastų žmonių.

Kreontas. O ar-gi ji neserga ta liga?

Emonas. To nepasakys nė vienas Tebietis.

Kreontas. Ar-gi pilėnų priedermė nurodyti, kas man reikia daryti?

Emonas. Ar-gi nenusimanai, kad teip sakydamas sakai, it... vaikas!

Kreontas. Pasakyk, meldžiamas, mano žemę kas turi valdyti: aš ar kiti?

Emonas. Viešpatystė yra ne vienam žmogui paskirta.

Kreontas. Ar-gi viešpatystė nesiskaito, pagal bendrą nuomonę, viešpaties savastimi?

Emonas (karčiai juokdamos). Kaip-gi gerai būtų viešpatauti tau vienam, tyre!...

Kreontas (chorui). Regimai, jis yra iš vieno su niekše.

Emonas. Teip, jei ta niekšė — tu, aš rūpinuos tavimi.

Kreontas. Ak, biaurybe! kaip tu drįsti ginčytis su tėvu?

Emonas. Aš matau, tu neteisingai elgies.

Kreontas. Kaip? Aš neteisingai elgiuos, steigdamos paturėti savo valdžią?

Emonas. Tu visiškai nesirūpini jos palaikyti, jei patsai griauji dievų įstatus.

Kreontas. Kame, moters verge!?

Emonas. Užtat tu negali manęs pavadinti begėdystės vergu...

Kreontas. Bent tu tik ir kalbi, ką už ją.

Emonas. Teip, bet ir už tave, ir už save, ir už Mirties dievus.

Kreontas. Nepataikauk prieš mane, bobos verge!

Emonas. Tu nori kalbėti ir kalbėti vienas, bet kitų klausytis nenori?

Kreontas. Ne, kolei ji bus gyva, tu jokiu būdu nevesi jos.

Emonas (liūdnai). Jei ji mirs, ji savo mirimu nužudys kitą.

Kreontas. A-a, tu drįsti dar grasinti? Tai mat koks esi atkaklus.

Emonas (pasityčiodamas). Bet ar-gi verta grasinti, jei prisieina atsakinėti ant kvailų žodžių.

Kreontas. Dėlei savęs-pat priversi mane protingesniu tapti.

Emonas. Kad nebūtumei mano tėvu, tai pasakyčiau, juog tu ne su savo protu.

Kreontas (patrakime). Teip! (Keldamas ranką į dangų). Žinok-gi, prisiekiu tau prieš Olimpą, brangiai tau apsieis tavo keiksmai ir išjuokimai! (Vergams). Ei, atveskite čionai tą gyvuolį! Tegu ji tuojaus numirs, savo sužiedotinio akyse, jam matant. (Vienas iš vergų išeina.)

Emonas (rūstas, atsitraukia atgal). Ne, tik ne mano akyse, — nesivilk, kad tai kada-nors įvyktų! Ne, ji nemirs man matant, kaip tu nebepamatysi manęs daugiaus niekados! Gali šėlti su savo draugais, jei tai jiems patinka! (Išbėga. Ilga pertrauka.)

Choras. Viešpatie, jis išbėgo, jis suerzintas, o jo amžiuje suerzinimas labai yra pavojingas.

Kreontas. Tedirbie, temąstai, ką nori, net daugiaus, kaip žmogus, — jis vistiek nebeišgelbės tų mergaičių nuo mirties.

Choras. Ar-gi jau žadi nugalabyti abidvi?

Kreontas (užsimąstydamas). Ne, aš dovanosiu tai, kuri neprisilytėjo lavono, — jųs kalbate teisybę.

Choras (bailiai). Kokią-gi ištikro mirtį tu nori jai paskirti?

Kreontas. Aš liepsiu nuvesti ją tę, kame dar nėra buvusios žmogaus kojos, ir gyvą uždaryti urve uoloje, palikus jai tiek maisto, kad nebūtų prasikaltimo, nedau-

giaus, by tik nebūtų užgautas nė vienas iš pilėnų.*) Melzdamos čionai Mirčiai dievui, vienatiniam iš dievų, kurį ji garbina, ji gal išliks nuo mirties arba persitikrįs nors tuomet, juog garbinti mirusius — tuščias darbas. (Išeina.)

Choras. Meilės dieve, tu esi nepergalimas kovose! Erote, tu pavergi širdis, tu, it vagis, ilsies ant švelnių jaunos mergelės skruostų! Tu persikeli per jūres ir įeini į piemens grintelę. Nė vienas dievas ir niekas iš žmonių negali išvengti tavęs. Įsimylėję nebevaldo proto.

Tu priverti ir teisinguosius elgties neteisingai, kad tik jie pražūtų. Teip ir dabar tu sukėlei vaidą tarp giminės. Stebuklingos mergelės akįs, žadėjusios laimę sužiedotiniui, regimai ima viršų; nežiūri į šventas pareigas: tai pergalė nepergalimosios Afroditos dievės. (Tolumoje pasirodo Antigona su apstojusiais ją vergais.)

Dabar ir męs, matydami tą visą, vargu besusiturėsime neverkę, regėdami, juog Antigona eina į savo paskutinio atilsio vietą.

VEIKMĖ V.

Scena I.

Choras ir Antigona.

Antigona (tyliai išeidama iš rūmo ant scenos, sustodama prieš chorą). Pažvelkite į mane, pilėnai! Paskutinį sykį aš einu, paskutinį sykį aš žiūriu į saulės šviesą. Daugiaus aš jau niekados jos nebematysiu! Ne, gyvą mane veda ant Archeonto kranto dievas bendros visiems Mirties. Man nedainavo svodbinių dainų, aš neturiu... vyro, ir aš ištekėsiu už Archeonto.

*) Mirtis nuo alkio skaitoma buvo už nusidėjimą. Tokia mirtimi romėnai bauzdavo vaidelytes.

Choras. Ne, tu miršti guodojama ir gerbiama, miršti ne nuo ligos ir ne kovoje, — viena visoj pasaulėje tu iš savo noro mirsi gyva.

Antigona. Ne, aš girdėjau, tokia-pat baisia mirtimi žuvo ant Sipilo viršūnės viena prašalaitė — frigijietė, Tantalo duktė. Kai kibi drobė apdengė ją tartum iš žemės išaugusio akmens karta. Sako, lytus ir sniego vanduo niekados nelaiką jos ramybėje. Ašaros nuolatos bįra per jos skruostus. Tokį-pat likimą rengia dievai ir man.

Choras. Ne, ji — dievė arba dievų kilmės, męs-gi — žmonės ir turime mirti, o žmogui didelė garbė sulaukti vienokio likimo su dievais!

Antigona (karštai). O, jųs juokiatės iš manęs! Dėl dievų, pasakykite, kodėl jųs užgaunate mane, mirštančią, bet kolei kas dar vis-gi gyvą... (Liūdnai dairosi aplinkui). O mano tėvyne! Mano nežinantiejie vargo pilėnai! Dirkos vandens! Šventa garsių savo ratais Tebų alka! Nors jus aš noriu pašaukti į liūdytojus, juog draugų neapverktą, dėl kokių tę įstatų, veda mane į urvą su užverstu akmenimis įėjimu, — kurs turi man būti baisiu kapu. O, aš vargšė! Aš būsiu tę gyva tarp mirusių, draugu ir gyvų ir mirusių!

Choras. Savo drąsa be galo tu, vaike, peržengei augščiausius Teisybės dievės įstatus, bet su gėda nukritai nuo augšto ir kenti už kokią-nors tėvo kaltę.

Antigona. Jųs užgavote opiausią mano gįslą — priminėte man garsų savo nelaimėmis manąjį tėvą ir kančias visos mūsų giminės, garsių Labdakidų . . .

Nelaimingos mano motinos vestuvės, — vestuvės mano vargšės motinos su mano tikruoju tėvu . . . Jų vaisiumi aš buvau nelaiminga. Aš einu su jais gyventi prakeikta, nežinanti jungtuvių! Vargše broli, aš parūpinau tau paguodonę, teip pragaištingą sau, — tu savo mirtimi užmušei mane dar gyvą!

Choras. Gerbti giminę — šventa pareiga, vienok-gi nepridera peržengti valdžios to, keno rankose ji yra; tave prapuldė tavo užsitikėjimas.

Antigona (laužydama rankas). Neapverkta, be draugų, be svodbinių dainų einu aš paskutinįjį kartą . . . (Žiūri į saulę). Niekados daugiaus nebematysiu aš jos šviesių šventų spinduolių. Nė vienas artymas man žmogus nesigaili manęs, neverkia . . .

Scena II.

Tie-patįs ir Kreontas.

Kreontas (piktai, chorui). Žinote, juog, jei žodžiai ir skundos galėtų išgelbėti nuo prapulties, nė vieniems, nė kitiems gal nebūtų galo! (Vergams, rodydamas Antigoną). Nuveskite ją gyvą ir uždarykite, kaip aš liepiau, urve vienat vieną, vistiek, ar reiks jai mirti tame urve, ar net gyvai kelti tę savo vestuves! Sulyg šitos mergaitės mano sąžinė yra gryna; ji tik nebegalės bebūti tarp gyvųjų žmonių.

Antigona. Kapai! Mano vestuvių kambarys! Urvo gyvenimas, iškur jau nebeteks man niekados išeiti! Einu tenai, pas savo gimines; daug žuvo jų, daugel priėmė Persefona į mirusių skaitlių. Tarp jų aš žūstu paskutinė ir daug baisiaus, negu jie, — žūstu gyva. Bet savo kelionėje aš karštai tikiu, kad linksmai priims mane tėvas, linksmai patiksi tu, matute, linksmai ir tu, mielas broli, — jums mirus, aš pati savo rankomis numazgojau jus, apvilkau ir padariau jųsų atminčiai tam tikrą paminėjimą. Polinike, mane nugalabys dabar už tai, kad aš palaidojau tavo kūną, nors dorųjų žmonių akyse aš tik išpildžiau savo pareigą dėlei tavęs. Kad aš būčiau buvusi motina arba kad būtų ėmęs pūti mano miręsis vyras, aš niekados nebūčiau apsiėmusi teip sunkios priedermės, pilėnams nenorint. Bet kam-gi aš teip protauju? O štai dėlko: tegu mirtų vyras, aš rasčiau sau kitą; aš galėčiau turėti vaikų ir nuo antrų jungtuvių, bet nebegimtų man brolio, mirus mano tėvui ir motinai. Bet pagerbusi tave labiausiai dėlei tos priežasties, aš, mielas broli, likau kalta, prasikaltėlė Kreonto akyse. Jis sugrobė mane ir veda dabar nete-

kėjusią, veda be svodbinių dainų, mane, kuriai neteko nei vyro turėti, nei būti motina . . . Ir štai aš, draugų apleista, gyva turiu eiti — vargšė — į Mirties viešpatystę. Kokių-gi aš dievų įstatus peržengiau? . . . . Kam-gi man, nelaimingai, bežiūrėti ilgiaus į dievus? Keno aš bemelsiu pagelbos, jei man nuplėšė garbę už mano dorą? Bet jei jau teip dievai nori, aš mirdama prisipažįstu kalta, jeigu-gi neteisingi yra mano priešiai, aš vienok neveliju jiems labiaus kentėti, kaip pati esu neteisingai verčiama kankintis.

Choras (žiūri į Kreontą). Ta-pati bent audra jos dūšioj!

Kreontas (vergams, kurie pasigailėdami žiūri į Antigoną). Todėl tai ir neišeis ant gero jos vadovams už jų tęsimosi.

Antigona. O! Tas žodis . . . bevejk tas-pat, ką mirtis.

Kreontas. Aš visai nežadu tavęs pertikrinėti, kad to nebus. (Vergai prieina prie Antigonos ir ima jos ranką).

Antigona (sustodama truputį). Tebai! Prigimta mano pile! Mano tėvų dievai! Mane veda mirti! Pažvelkite, Tebų senolei, į mane, paskutinį, vienatinį jųsų viešpačių ainį, — ką kenčiu ir nuo ko . . . už tai, juog išpildžiau savo šventą pareigą! (Išeina).

Choras (įpėdėm). Ir Danajai neleido žiūrėti į dienos šviesą, uždarę į bokštą su apmuštomis variu sienomis. Išplėšė jai laisvę, užrakinę į panašų į kapinį kambarį. Tiesa, ji buvo — atmink tai, vaike, vaikeli mano, — gerų tėvų ir nėščia nuo Zeuso, prisitaikiusio prie jos aukso lytaus pavydale. Baisiai vienok yra stiprus Likimas; negali išgelbėti nuo jo nei turtas, nei karės galybė, nei stiprios sienos, nei plaujojantiejie po marę tamsųs laivai.

Atėmė liuosybę ir vikriam Trakijos viešpačiui, Drijanto sūnui. Dijonizas uždarė jį akmeniniame kalėjime už jo užgaudlius išjuokimus. Teip tai pamažėli nutilsta baisi padūkimo spėka, — viešpats prisipažino, užgavęs dievą savo užgaudliu liežuviu. Dalykas mat toks, juog

ankščiaus jis neleizdavo kelti nibrėms paleistuvysčių, liepdamas gesinti ugnį per nibrines, nartindamas prieg tam, mėgstančias lošimą ant fleitų, muzas.

Šalip tamsių uolų, dviejų jūrių tarpe, ant Bosforo kranto, Trakijoj, nesvetmeiliškame Salmidese, pilės globėjas Arėjas galėjo matyt du sužeistu Finėjos sūnu, kuriemdviem pikta pamotė išlupo akis. Jų akįs, apkruvintomis rankomis išluptos ir išdurtos smailia audėjų šaudykle, šaukės atmonyjimo.

Nelaimingi, jie džiūvo, apverkdami nelaimingą savo motinos likimą, jie, kurie buvo liūdnų jungtuvių vaisius. Ainys senovės Erektejidų šeimynos, tolymuose iščia urvuose, ant augštų uolų išaugo, tarpe tėvo vėjų, pati greita, kaip arklys, dievų ainys, Borėjos duktė. Bet ir ant jos, mano vaike, užklupo seni merai.

VEIKMĖ VI.

Scena I.

Tie-patįs ir Tiresas.

Tiresas (su juo vaikas-vadovas. Chorui). Tėbų kunigaikščiai! Mudu atėjova iš vienos vietos, bet matąs tik vienas tėr iš mudviejų, o akliems tokiuose atsitikimuose nurodo kelią vadovas.

Kreontas. Kas naujo, seneli?

Tiresas. Tuoj pasakysiu; tik tu turi klausyti pranašo.

Kreontas. Žinoma. Bent pirma aš neatsisakydavau išpildyti tavo protingų patarmių.

Tiresas. Todėl tai tu protingai ir valdai savo pilę.

Kreontas. Aš galiu parodyti, juog tu ne kartą gelbėjai mane.

Tiresas (balsiaus). Todėl dabar tu turi atkreipti atydą, juog esi labai pavojingame padėjime.

Kreontas (išsigandęs). Kas-gi? Tavo žodžiai man virpulį įvaro.

Tiresas. Gausi žinoti, jei išklausysi, ką aš tau pateiksiu. Sėdėjau aš sename name, kurs yra užleistas paukščių burtininkams; tę susirenka pas mane įvairųs paukščiai. Staiga aš išgirdau nesuprantamą klyksmą paukščių. Jie šaukė piktai, baisiai ir neaiškiai. Aš supratau, juog jie pešė viens kitą savo sukruvintais nagais. Paukščiai neveltui pešėsi. Persigandęs tuoj nusprendžiau sudeginti auką ant aukuro, kur ugnis paprastai apsiaučia tą auką iš visų šalių. Vienok auka neužsidegė ir su dūmu ir čirškimu tirpo prasisunkdami į pelenus taukai nuo šonų. Tulžė, išsipūzdama lakstė į visas šalis, — šonai-gi gulėjo be dengiančių juos taukų sluogsnio. Mano vaikas pasakė man apie tą apsireiškimą, — jis yra mano vadovu teip-pat, kaip aš kitų — apie tą, juog veltui beburti, jei auka nepasisekė. Tuotarpu už kančias savo tautos esi kaltas tu, — visi mūsų aukurai kupini nelaimingo Edipo sūnaus liekanų, paukščių ir šunų suneštų. Paskui, dievai nenori bepriimti nuo mūsų maldų, nebenori, kad męs degintume jų garbei šonus, o ir paukščiai piktai šaukia, prisigėrę tiršto užmuštojo kraujo. Pagalvok apie tai, mano vaike! Klysta visi žmonės, bet to, kurs klysta, negalima vienok pavadinti kvailiu ir liurbiu, jei jis apsirikęs stengiasi pataisyti klaidą ir nerodo atkaklumo. Puikybė yra vienas iš nurodymų siaurumo proto. Paguodok mirusį, nemušk gulinčio. Kam-gi rūpintis užmušti mirusį. Aš duodu tau gerą patarmę, norėdamas labo. Malonu yra pasimokinti nuo žmogaus, duodančio gerą patarmę, labiausiai, jei ta patarmė yra naudinga.

Kreontas (rūstai). Seneli, visi jųs tarsi šaudote į sienį, taikote į jį. Net su savo mantika nepalikote jųs manęs ramaus. Sulyg manosios giminės ji senei išdavė mane ir perdavė. Ką-gi, kraukite pinigus, verskitės, jei norite, Sardos eleuktru ir Indijos auksu, jums vistiek nepasiseks palaidoti jo. Kad net Zeuso ereliai užsima-

nytų pagrobti lavono dalį ir nuneštų, kaipo grobį, prie Zeuso sosto, aš nepasibijosiu to ir vistiek neleisiu laidoti jo. Aš puikiai suprantu, kad nė vienas žmogus negali dievo panykti, užtat, seneli, prasčiausiu būdu žūsta ir labai įtekmingos ypatos, jei dėlei nedorų tikslų apvelka puikiais rūbais nedorus užmanymus.

Tiresas. O! Kad žinotų žmonės, kad jie tik pagalvotų! . . .

Kreontas. Ką? Ką teip kalbi?

Tiresas (tęzdamas). . . . kaip brangus yra protas, brangesnis už viską pasaulėj! . . .

Kreontas. Kaip vienkart baisiai pavojinga yra mulkystė! . . .

Tiresas. Bet tai ir yra tavo didelė nuo prigimimo yda.

Kreontas (sukązdamas lūpas). Nenoriu sakyti niekų burtininkui.

Tiresas. Vienok-gi sakai, jei aš, kaip tau rodosi, neteisingai tau buriu.

Kreontas. Visa burtininkų gauja mėgsta pinigą.

Tiresas. Kaip tironai mėgsta neteisingai pelnytis.

Kreontas (suerzintas). Tu užmiršai, kad kalbėdamas su manimi, tu kalbi su savo viešpačiu?!

Tiresas. Neužmiršau, — aš išgelbėjau tavo pilę; ji tavo dėl mano malonės.

Kreontas. Burti tu moki, bet mėgsti ir meluoti.

Tiresas (pakeldamas ranką). Tu priversi mane atidengti paslaptį . . .

Kreontas. Trauk ją aikštėn, tik nekalbėk dėl naudos.

Tiresas. Teip ir žadu aš padaryti — sulyg tavęs.

Kreontas. Žinau tik, juog manęs nepapirksi. Mano nusprendimas yra tvirtas.

Tiresas (stipriai suerzintas). Tai-gi žinok, juog nepraeis nė dienos, kaip būsi atmonytas už numirusius, nes mirs vienas iš tavo giminės, — už tą, juog nužudei žmogų, begėdiškai uždaręs jį urve, ir už tai, kad laikai

čionai, ant žemės, lavoną, atėmęs nuo jo paskutinę nuoramą, neleidęs apverkti jo, nepagerbęs jo, kaip reikiant. Tuo-tarpu to nepridera daryti nė tau, nė dangaus dievams, ne, tu elgies nedorai. Nubaudimui už tai Atmonijimo dievės, baudžiančios kaltuosius, laukia tik, kad pabaustų tave už kito nelaimę tokia-pat nelaime. Pagalvok pats, ar papirktas aš tai sakau. Greit šauksmai vyrų ir moterų tavo rūme parodys ką kitą. Visos pilės sukils, susivienijusios prieš tave, ir liekanos pilėnų, kuriuos palaidojo šunės, žvėrįs ir paukščiai, pliezdami smarvę po mūsų išpuoštą aukurais pilę. Štai kokiomis vilyčiomis panartintas, aš taikau tarsi šaulys į tavo širdį, tau mane užgavus; tu neišvengsi jų skaudžių žaizdų. Vaike, vesk mane namo. Tegu jis atmonija savo įnirtimą ant jaunesnių ir išmoksta būti atsargesniu kalboje ir išmintingiaus protauti, negu dabar protauja. (Išeina. Kreontas stovi nusistebėjęs).

Choras. Viešpatie, jis išėjo, nubūręs nelaimę, o męs, žilų plaukų sulaukę, neatmename, kad jis kada-nors meluotų mūsų pilei.

Kreontas. Ir pats tai žinau, ir man dūšioj neramu. Sunku man nusileisti, — bet kitaip laukia mane dar baisesnė nelaimė.

Choras. Būk išmintingu, Menekėjo sūnau!

Kreontas. Ką-gi man daryti? Sakykite — aš klausysiu.

Choras. Eik ir liepk išleisti mergaitę iš urvo ir palaidoti nelaidotą lavoną.

Kreontas. Tai patariate jųs man? Teip tai aš turiu nusileisti, pagal jųsų nuomonę?

Choras. Tik pasiskubink, viešpatie, — greit atmonys dievai nepaklusnuosius.

Kreontas. O! Vienok vis-gi aš turiu išsižadėti savo užmanymo ir paklausyti jųsų, — su likimu nepridera grumtis.

Choras. Eik ir padaryk tai pats, nepavezdamas kitiems.

Kreontas. Tokiu būdu aš greit einu. (Prieina prie rūmo durių). Ei, vergai, visi prie manęs, kas čia ir keno nėra. Imkitės kirvius ir greit prie matomos tolumoje vietos! Aš, jau kartą nusprendęs tai padaryti, noriu pats ją atliuosuoti, kaip pats liepiau ją uždaryti. Gangreit ir gyventi geriaus, pildant įstatymus. (Greit išeina, didžios minios lydimas. Ilga pertrauka).

Choras. Daugvardis garsingojo Zeuso sūnau, linksmybe Kadmo dukterų, tu, garsios Italijos globėjau, viešpataująs pašvęstuose Demetrai Eleusino slėniuose, kur per šventę susirenka išvisur, Dijonizai, gyvenąs Tebuose, nibrinių gimtinėj, šalip greitojo Ismeno vandenų, tę, kame buvo pasėti baisiojo drakono dantįs.

Vienkart su savo, žaibu užmušta, motina tu didžiuojies mūsų pile daugiaus, negu kokia-nors kita. Ateik-gi dabar, kada visa pilė sunkiai kenčia, ir išvalyk ją, perėjęs garbingąjį Parnasą arba šniokštančius persmaugos vandenis.

Vedąs paskui savęs kaitrias žvaigždes, dabotojau nakties orgijų, Zeuso sūnau, ateik, valdone, vienkart su draugėmis — nibrėmis, kurios iš paskutiniųjų visą naktį garbina savo šokiais tave, Dijonizai!

VEIKMĖ VII.

Scena I.

Choras ir pasiuntinis.

Pasiuntinis (užsimąstęs, rimtai). Gyventojai pilės, Kadmo įsteigtos ir Amfijono užgyvendintos, kolei jis gyvena, aš nieko nė už ką nei girčiau, nei peikčiau, — likimas nuolatos išaugština, ir likimas numeta žemyn ir laimingąjį ir nelaimingąjį. Savo ateities nieks nežino. Kreontui, padėkime, galima buvo, rodos, pirma užvydėti, ypač tuokart, kada jis išgelbėjo nuo priešių

savo Tebus, gavo viešpaties valdžią ant savo žemės ir pradėjo valdyti, meilių vaikų apsiauptas. Dabar visam kam galas, — jei dėl žmogaus mirė linksmybė, aš nepasakysiu, kad jis gyvena; ne, aš žiūriu į jį, kaip į gyvą numirėlį. Jei nori, gali gyventi turtingai, plačiai, gyventi it viešpats, bet kada tarp viso ko niekas tavęs nelinksmina, pas tokį žmogų aš ištikro nepirkčiau nieko net už niekų niekus.

Choras (išsigandęs). Su kokia dar liūdna žinia viešpaties giminei tu ateini?

Pasiuntinis. Jie mirė. Bet kaltiejie jų mirtyje — gyvi.

Choras. Kas žmogžudys, kas užmuštasis, sakyk. (Rūmo durįs prasiveria. Matytis Euridika).

Pasiuntinis. Žuvo Emonas. Savo ranka jis uždavė sau žaizdą, ir iš jos teka kraujas.

Choras. Tėvas užmušo jį, ar jis pats pabaigė save?

Pasiuntinis (linguodamas galvą). Pats save, įnirtęs už žmogžudystę, kurioje kaltas buvo jo tėvas.

Choras. Pranaše! Tavo žodžiai išsipildė . . .

Pasiuntinis. Tokiose aplinkybėse reikia pagalvoti ir apie kitką. (Pasirodo Euridika, dviejų vergių lydima).

Choras. Žiūrėkite, netoli nuo mūsų Kreonto žmona, vargšė Euridika. Ji išeina iš rūmo, gal būti dėlto, kad išgirdo apie nelaimę su savo sūnumi, — o gal būti ir netyčia.

Scena II.

Tie-patįs ir Euridika.

Euridika (Chorui, stipriai sujudinta). Aš atsikreipiu į visus jus, pilėnai. Kokią aš kalbą išgirdau, rengdamos išeiti pasimelsti Atenei dievei? Netyčia aš atidariau duris ir išgirdau apie nelaimę savo šeimynoj. Persigandusi, be žado, aš kritau ant mano vergių rankų. Atkartokite, apie ką jųs kalbėjote, ar šis, ar tas būtų, — aš pripratau prie nelaimių, todėl išklausysiu jus.

Pasiuntinis. Aš papasakosiu, viešpatienė, kaip patsai matęs ir sakysiu vieną teisybę, — kam man raminti tave, kad paskui likčiau melagiu? Teisybė visada stovi ant kojų. Aš ėjau paskui tavo vyro kalvos linkui, kame dar gulėjo Poliniko lavonas, šunų perplėštas. Pasimeldęs Gekatai ir Plutonui, kad jie atmainytų savo baisų pykti ant malonės, męs nuplovėme kūną skaidriame vandenyje, sudeginome liekanas ant ką-tik supiaustytų šakų, supylėme ant jų kapinį iš tėvų žemės ir paskui nuėjome uoloslinkui prie urvo, kapinio, tapusio mergaitės vestuvių gūliu, norėdami tenai įeiti. Bet štai kaži-kas išgirdo ištolo balsingą verksmą arti kapinio tos, kuriai atėmė paskutinę paguodonę, ir nuėjo pasakyti apie tai Kreontui viešpačiui. Juo arčiaus jis priėjo, juo stipriaus girdėtis buvo baisųs balsai neaiškaus šauksmo. Viešpats apsiverkė ir sušuko, ašarodamos: „O, aš nelaimingas! Ar-gi aš — patsai sau pranašas? Ar-gi jau aš turiu pereiti baisiausią kelonę iš visų, kada-nors mano atliktų? Aš girdžiu sūnaus balsą... Ei, vergai, bėkite greičiaus pas kapą ir, priėję patį įėjimą, per plyšį pažiūrėkite, ar tai ištikrųjų aš girdžiu Emono balsą arba gal mane apgaudinėja dievai.“ Greit męs pažiūrėjome, kaip liepė mums mūsų viešpats . . . ir ką: pamatėme — ji kabo kilpoj, tolimamjame urvo kampe, pasmaugta kilpos, padarytos iš drobės. Jis gulėjo šalip jos ir turėjo ją savo glėbyje, baisiai apverkdamas savo žuvusią sužiedotinę, tėvo darbą ir savo nelaimingą piršlybą. Kreontas, pamatęs juodu abudu, graudžiai apsiverkė, priėjo arčiaus prie sūnaus ir su ašaromis ėmė kalbėti jam: „Nelaimingas, ką tu padarei? Ką užsimanei? Kokia nelaimė atėmė tau protą? Išeik, mano vaike, karštai tavęs meldžiu!“ Bet sūnus baisiai pažiūrėjo į jį; jo veidas reiškė paniekinimą. Nepasakęs nė žodžio, jis išėmė savo kalaviją ir puolė ant tėvo, bet tas suskubo pabėgti. Tuokart užpykęs pats ant savęs, nelaimingas tuojaus krito ant kalavijo ir įsmeigė jį stačiai sau į krūtinę, apimdamas mergaitę savo dar šiltomis rankomis. Jis turėjo dar žadą ir

sunkiai dūsavo, ir kraujo lašai vieni po kitų krito ant pabalusio numirėlės veido. Lavonas guli šalip lavono. Nors Mirties viešpatystėj prisiėjo apsivesti nelaimingam ir parodyti įdėm žmonėms, juog niekas teip nekenkia žmogui, kaip kvailumas.

Choras (pasiuntiniui). Ką tas reiškia? — viešpatienė nuėjo nepasakiusi nė žodžio, nepagyrusi, neišbarusi . . .

Pasiuntinis. Aš ir pats stebiuos . . . Tur-būt išgirdusi apie nelaimę su sūnumi, ji nenori verkti ant ūlyčios, o privers apverkti savo šeimynos nelaimę savo vergėms namuose.

Choras. Sunku pasakyti, bet, pagal mūsų nuomonę, toks tylėjimas tiek - pat reiškia, ką veltas stiprus verksmas.

Pasiuntinis. O štai męs sužinosime, ar ištikrųjų ji paslėpė ką-nors savo sujudintoje širdyje, — reikia tik mums įeiti į rūmą. (Nueina į rūmą. Pertrauka. Už scenos triukšmas ir šauksmas. Pasirodo Kreontas su dviem vergais, kuriuodu neša Emoną. Viešpats, šlytuodamas, prilaiko viena ranka lavoną).

Choras. Štai eina ir patsai viešpats. Jo rankose aiškus parodymas teisybės, jei galima pasakyti, savo paties kaltybės, o ne kito kvailumo.

Scena III.

Choras ir Kreontas.

Kreontas. Baisus, pragaištingas nusidėjimas, padarytas beprotystėj! Žiūrėkite: žmogžudys ir užmuštasis — giminės! Mano vaike, tu mirei jaunas ir jauna mirtimi! O! tu mirei, tavęs nebėra daugiaus, bet kaltybė čia ne tavo, o mano neišmintis.

Choras. O! Matyt, tu vėlai tepažinai teisybę.

Kreontas. O! Aš pažinau ją, nelaimingas! Pirma, teip, pirma dievai pabaudė mane skaudžia rykšte ir pastūmė mane ant beprotystės kelio! O! Jis atėmė nuo manęs linksmybę, sumindė kojomis! O! Jųs, jųs sunkios žmonių kančios! . . . (Pertrauka).

Scena IV.

Vergas. Viešpatie, rodos esi turtingas nelaimėmis, — nurodymai pirmos nelaimės pas tave rankose, antrą-gi savo šeimynoj tu tuoj pamatysi.

Kreontas. Kokia tai nelaime, jei ji baisesnė už dabartinę?

Vergas. Mirė tavo žmona. (Rodydamas Emono lavoną). Vargšė, ji buvo šito numirėlio motina. Ji ką-tik užsidūrė.

Kreontas. O! . . . Neparmaldoma Mirtis, kodėl, kodėl žudai tu mane? (Vergui). Ką sakai, apskelbdamas man apie naują nelaimę? O! tu primušei ir be to pražuvusį! Ką pasakei, verge? Nelaimė, nelaimė! Ar-gi tu ištikro nori man pasakyti apie naują nelaimę, apie mirimą žmonos, žuvusios įpėdėm po sūnaus? (Rūmo durįs atsiveria. Matytis Euridikos lavonas).

Choras (Rodydamas lavoną). Gali pažiūrėti, — ji jau nebe kambaryje.

Kreontas. O! Naują nelaimę prisieina matyti man, vargšui. Kokios, kokios rykštės man belaukti? Vargšas, nesenei laikiau aš rankose savo sūnaus lavoną, dabar-gi matau arti kitą kūną! O, nelaiminga motina! o, mano sunau! . . .

Vergas. Uždavusi sau gilią žaizdą, ji guli negyva šalip aukuro. Apverkusi garbingą mirtį žuvusio pirma Megarėjo, paskui (rodydamas Emoną) ji, antgalo ji pavelijo blogo tau, užmušėjui vaiko.

Kreontas. O! Aš virpu iš baimės! Kodėl neužduos man kas kalaviju stačiai į krūtinę? O! kaip aš nelaimingas, ir nėra galo mano nelaimėms!

Vergas. Teip, mirdama ji kaltino už mirtį kaip vieno, teip ir kito sūnaus.

Kreontas (atydžiai žiūri į ji). Kokiu būdu nubaigė ji save?

Vergas. Pati uždavė sau į širdį, gavusi žinoti apie neišpasakytai liūdnų savo sūnaus likimą.

Kreontas. O! Visame tame aš visada tekaltįsiu vieną save. Aš — tavo užmušėjas, aš nelaimingas, prisipažįstu prie to. Vergai, išveskite mane tuoj, išveskite mane šalin, — aš daugiaus, kaip kas-nors kitas, užbaigiau skaitlių su gyvenimu.

Choras. Tavo reikalavimas yra naudingas, jei tik nelaimėse yra kokia-nors nauda: tarp nelaimių geriausios — trumpiausiosios. (Išneša nesčias su Emono lavonu).

Kreontas. Ateik, ateik, pasirodyk paskutinė ir geidžiamoji nelaimė, kuri turi atnešti man mirtį! Ateik, ateik, aš daugiau nebenoriu žiūrėti į dienos šviesą!

Choras. Tai ateities klausimas, — reikia pasirūpinti apie ką-nors ir dabartinį. Apie pirmą pasirūpįs tie, kurie turi rūpintis apie tą.

Kreontas. Pirmiaus bent aš esu išreiškęs savo meldime visur savo geidimus.

Choras. Susiturėk su savo maldomis, — žmogui neišvengti savo likimo.

Kreontas. O, kad jųs išvestute šalin beprotį, kurs užmušė tave, mano vaike, (rodydamas Euridiką) — ir net tavę! O, aš nelaimingas! Nežinau, į ką iš jųsų man bežiūrėti: visas mano gyvenimas užmuštas, ir ant mano galvos suvirto nepakeliama nelaimė. (Vergai išveda jį).

Choras. Augščiausia laimė — dora. Nepridera peržengti dievų noro. Užgaudlios puikuolių kalbos, priverzdamos juos už jas nukęsti, moko juos, nors ir vėlai, doros. (Scena pasilieka tuščia).

Galas.

Spauzdintas pas Otto v. Mauderodę. Tilžėje.

3 0112 115444223

Naudingos ir sma[illegible]s.

1. Naudingi skaitymai iš prigimties mokslo su daugeliu paveikslėlių . . . . . 30 kap.
2. Iškur akmens ant musų laukų atsirado (su paveiksl.) 20 „
3. Saulės ir mėnesio aptemimai (su paveikslėliais) . . 20 „
4. Pirmutinė pašelpa, umai susirgus; teipo-gi géralai alkogoliniai ir taboka . . . . . 15 „
5. Kapai didžių kunigaikščių ir karalių Vilniuje . . . 15 „
6. Garo mašinos ir gelžkeliai (su paveikslėliais) . . . 10 „
7. Pamokinimas, kaip nuo pagedimo apsaugoti žmones, pagedusių šunų aprietus . . . . . 6 „
8. Džiova ir kaip nuo jos apsisaugoti . . . . . 6 „
9. Patarmės moterims, kurios nori buti sveikos . . . 10 „
10. Trumpa šneka apie limpančias ligas ir kaip nuo anų atsiginti . . . . . 10 „
11. Trįs pamokslai apie gaspadorystę dėl gaspadorių sodiečių (antra laida) . . . . . 15 „
12. Bulvių vaisinimas . . . . . 15 „
13. Žaibas ir griaustinis (su 21 paveikslėliu) . . . . 20 „
14. Apie Joną Gutenbergą ir apie tai, kaip žmonės rašymo ir spaudos išsimokė (su 10 paveikslėlių) . . . . 20 „
15. Kas tai yra dirbama žemė, kaip ji atsirado, kokie yra jos skyriai ir kaip anuos pažinti . . . . . 15 „
16. Epiktėto aforizmai su pridėjimu keleto skyrių iš jo „Pruntavimų“ . . . . . 15 „
17. Trumpa geometrija . . . . . 50 „
18. Ukiškos draugystės įvairiuose kraštuose . . . . . 10 „
19. Parinktos lietuviškos dainos pagal Antaną Juškevyčių 6 „
20. Kaip apsireiškia gyvastis žmogaus kune (su 35 paveiksl.) 15 „
21. Tekinimo amatas (su 47 paveiksl.) . . . . . 15 „
22. Avižų auginimas (su 8 paveiksl.) . . . . . 10 „
23. Vienas iš musų tur apsivesti . . . . . 10 „
24. Nekurie amatai (su 43 paveiksl.) . . . . . 20 „
25. Įrankis dėl pagerinimo ir sutaisymo šosiejinių ir paprastų kelių (su 40 paveiksl.) . . . . . 15 „
26. Gyvenimas šv. Kazimiero (su 3 paveiksl.) . . . . 10 „
27. Gyvenimo džiaugsmai. Pagal Lebboką P. N. sutaisita 30 „
28. Ką ir kaip nekurie amatininkai dirba . . . . . 20 „
29. Trumpa visotina istorija. I dalis. Senovės istorija 20 „
30. Savišelpystė . . . . . 30 „
31. Sofokles. Antigona (tragedija). Vertė J. Š. . . . 30 „
32. Pirma pagelba nelaiminguose atsitikimuose . . . . 40 „
33. Kas ir kiek gali pirktis žemės Lietuvoj . . . . , 10 „
34. Miškų, laukų, sodų ir daržų eibės ir bausmės už jas 10 „

Adresas: **M. Saunus, Tilsit,** Ostpreussen, Fabrikstrasse 27.